

HỌC SINH NGÀY CÀNG CHÁN MÔN LỊCH SỬ

GS. NGND NGUYỄN LÂN DŨNG

Sự kiện kỳ thi tuyển sinh đại học năm nay có hàng nghìn thí sinh chỉ được điểm 0 môn Lịch sử không thể coi là chuyện bình thường như quan điểm của Bộ trưởng Bộ Giáo dục và Đào tạo. Chúng ta biết rằng việc thi môn Sử chỉ có ở rất ít các trường đại học thuộc khối C. Nếu tất cả các thí sinh đều thi môn Sử thì con số điểm 0 chắc là phải lên đến hàng vạn bài (!). Tôi có đứa cháu nội năm nay mới học hết lớp 1. Cháu cũng hơi đặc biệt vì biết đọc từ lúc 3 tuổi 2 tháng, mặc dầu chưa ai dạy cho cháu bất kỳ một chữ nào (!). Chuyện này tôi chưa giải thích được vì cháu không biết đánh vần, cứ nhìn là đọc ngay như nhìn vào... chữ Hán. Điều đáng nói là từ khi biết đọc cháu rất ham mê đọc các sách Lịch sử. Không phải là sách của trẻ em mà là các bộ lịch sử dày cộp của người lớn và 10 tập Lịch sử Việt Nam, cùng với các tập Tên đường phố của Hà Nội, của thành phố Hồ Chí Minh... Cứ lúc nào rỗi là cháu lại ôm sách ngồi cầu thang đọc say mê và nhớ rất kỹ các sự kiện lịch sử (hơn cả tôi, người đã 74 tuổi). Nhiều tài liệu cháu muốn có mà chưa xuất bản tôi phải nhờ đến sự giúp đỡ của nhà sử học Dương Trung Quốc. Như vậy không thể nói Sử là khoa học thiếu hấp dẫn.

Tuy nhiên cần thẳng thắn nhận định

rằng ở bậc phổ thông số đông các thầy cô giáo dạy môn Lịch sử đã không làm cho học sinh thích thú. Điều đó theo tôi có thể do các nguyên nhân sau đây:

- Chương trình môn Lịch sử chưa thỏa đáng. Lịch sử nước Mỹ có từ năm 1776, nghĩa là cách đây chỉ 235 năm. Trong khi đó thì lịch sử nước ta đã trải qua nhiều nghìn năm. Vậy không có lý gì chương trình môn Lịch sử lại dành quá nhiều thời lượng cho giai đoạn Lịch sử từ sau năm 1930 (đành rằng đó là một giai đoạn cách mạng rất quan trọng). Đại tướng Võ Nguyên Giáp, Chủ tịch danh dự Hội Khoa học Lịch sử Việt Nam đã viết: Lịch sử không chỉ trang bị cho thế hệ trẻ những kiến thức cơ bản về lịch sử dân tộc và thế giới mà còn giữ vai trò quan trọng bậc nhất trong giáo dục chủ nghĩa yêu nước, các giá trị truyền thống và cách mạng, góp phần xây dựng nhân cách, bản lĩnh con người, giữ gìn bản sắc dân tộc...

- Môn Lịch sử thiếu hấp dẫn vì không làm nổi bật được vị thế hào hùng của các vị anh hùng dân tộc trong suốt quá trình dựng nước và giữ nước. Chúng ta nhớ rằng, vào cuối năm 1941 trong khi đang bận rộn lo lắng cho sự nghiệp giải phóng dân tộc, Bác Hồ đã dành thời gian viết tập Diễn ca Lịch sử nước ta để

làm tài liệu học tập cho cán bộ trong các lớp huấn luyện ở chiến khu thời đó. Sách này được xuất bản lần đầu vào tháng 2-1942. Ngay câu mở đầu Bác đã khẳng định: *Dân ta phải biết sử ta/ Cho tường gốc tích nước nhà Việt Nam*. Với gần 15 700 chữ Bác đã dày công thuật lại toàn bộ Lịch sử nước nhà, từ *Hồng Bàng là tổ nước ta/ Nước ta lúc ấy gọi là Văn Lang... cho đến Bắc Sơn đỏ, Đờ Luong đây! Kéo cờ khởi nghĩa, đánh Tây bạo tàn*.

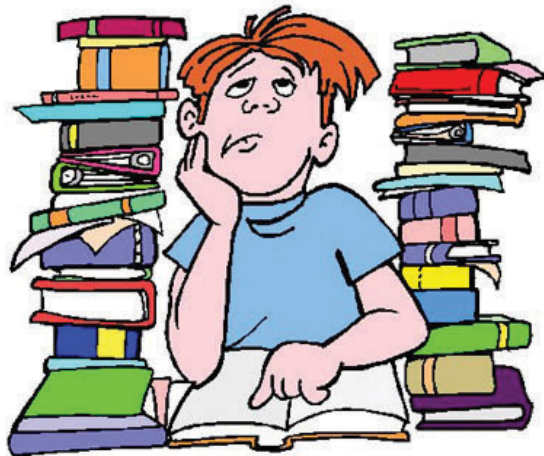
- Lịch sử nước ta rất dài nhưng có thể làm nổi bật những mốc son cần ghi nhớ, những người anh hùng mà tên tuổi đã được ghi trên các đường phố. Chỉ trong một bài diễn ca (hơn 8 trang trong Hồ Chí Minh toàn tập) mà Bác Hồ đã nhắc được đầy đủ công trạng của Hồng Bàng, Phù Đổng, Hùng Vương, An Dương Vương, Hai Bà Trưng, Triệu Ẩu, Lý Bôn, Lý Phật Tử, Mai Hắc Đế, Ngô Quyền, Đinh Tiên Hoàng, Lê Đại Hành, Lý Công Uẩn, Lý Thường Kiệt, Trần Hưng Đạo, Trần Quốc Toản, Lê Lợi, Lê Thánh Tôn, anh em Nguyễn Nhạc, Nguyễn Huệ, Bùi Thị Xuân, Hoàng Diệu, Nguyễn Tri Phương, Phan Đình Phùng, Tân Thuật, Hoàng Hoa Thám... Tôi tin chắc rằng không ít người đang sống trên các đường phố mang tên các vị anh hùng dân tộc nói trên nhưng chỉ

hiểu biết rất ít, thậm chí không biết gì về họ. Đầu cần dài dòng gì, chỉ vài câu thôi nhưng Bác Hồ đã khái quát được sự nghiệp vẻ vang của từng anh hùng gắn với nhân dân trong các cuộc cách mạng chống ngoại xâm hoặc nội chiến (chẳng hạn như: *Hai Bà Trưng có đại tài, Phất cờ khởi nghĩa giết người tà gian, Ra tay khôi phục giang san, Tiếng thom dài tạc đá vàng nước ta; hay là Anh hùng thay ông Lý Bôn, Tài kiếm văn võ, sức hơn muôn người, Đánh Tàu dưới sạch ra ngoài. Lập nên triều Lý sáu mươi năm liền*)...

- Câu chuyện về từng vị anh hùng cần làm nổi bật qua các truyện tranh, truyện lịch sử, các phim lịch sử, phim hoạt hình... để ngấm dần vào lòng dân chúng. Thật vô lí khi giới trẻ hiện nay thuộc lịch sử Trung Hoa, Hàn Quốc... hơn cả lịch sử nước ta. Các bảo tàng: Lịch sử, Cách mạng phải đổi mới nội dung để thu hút thường xuyên đông đảo nhân dân đến xem và tham gia các sinh hoạt văn hóa. Vì sao Bảo tàng Dân tộc học sinh sau để muộn mà lại có tập nập người trong và ngoài nước đến thăm với những cảm tình thích thú?

- Học Lịch sử là để hun đúc lòng yêu nước, chí căm thù quân xâm lược chứ không nhất thiết cần phải nhớ chi tiết các con số, các diễn biến, các tên tuổi phụ - những điều mà nếu muốn cần tìm hiểu thì chỉ cần một cái nhấp chuột trên máy tính là đã có quá đầy đủ. Hãy xem lại các đề thi Lịch sử vào đại học mấy năm qua thì thấy đúng là lối dạy nhồi sọ mà nhiều chuyện có lẽ thầy cô giáo dạy Sử cũng không thể nào nhớ nổi. Chẳng hạn đề thi Lịch sử tốt nghiệp THPT 2011 có các nội dung theo đáp án như sau: "với cương vị là phái viên của Quốc tế Cộng sản, Nguyễn Ái Quốc chủ động triệu tập đại biểu của Đông Dương Cộng sản Đảng và An Nam Cộng sản Đảng đến Cửu Long (Hương Cảng, Trung Quốc) để bàn việc hợp nhất" (0,75 điểm); "trong hai ngày 18, 19-12-1946, Hội nghị Ban Thường vụ Trung ương Đảng mở rộng đã quyết định phát động cả nước kháng chiến chống thực dân Pháp" (0,75 điểm); Từ năm 1952 đến năm 1960, kinh tế Nhật Bản có bước phát triển nhanh, nhất là từ

năm 1960 đến năm 1973, thường được gọi là giai đoạn phát triển "thần kỳ" (0,50 điểm); Những nhân tố thúc đẩy sự phát triển của nền kinh tế Nhật Bản (2,0 điểm); Trình bày diễn biến chính và kết quả của chiến dịch Điện Biên Phủ (1954). Phân tích ý nghĩa lịch sử của chiến thắng Điện Biên Phủ (4,0 điểm); Tóm tắt quá trình hình thành các tổ chức cộng sản ở Việt Nam năm 1929 và ý nghĩa của sự ra đời các tổ chức này (3,0 điểm); Trình bày những thắng lợi của quân dân ta trong cuộc chiến đấu chống chiến lược "Chiến tranh đặc biệt" của Mĩ ở miền Nam Việt Nam (1961 -1965) (3,0 điểm)... Đấy chỉ là riêng đề thi năm nay, nếu các bạn chịu khó xem lại tất cả các đề thi môn Lịch sử trong nhiều năm qua (http://diemthi.24h.com.vn/dap-an-de-thi-thpt/Mon-Su_63.html) thì các bạn

có thể thấy khác gì đánh đố những bộ óc non trẻ của cả một thế hệ. Tôi nghĩ thắm: Không hiểu các nhà sử học đầu đàn, nếu không mở tài liệu ra mà phải viết ngay lời giải cho các câu hỏi nói trên thì liệu sẽ được... mấy điểm?

- Không cứ gì Khối C mới cần thi môn Lịch sử. Thiếu gì các ngành học khác như Kinh tế, Ngoại thương, Ngoại giao, Quân đội, Công an... đều rất cần kiến thức Lịch sử. Nếu năm nào không thi môn Lịch sử trong kỳ thi tốt nghiệp THPT thì có thể biết chắc là học sinh đánh cờ ca - rô khi nghe thầy cô giảng Lịch sử và không hề mở sách giáo khoa ra lần nào trong năm học cuối. Thi vào đại học là kiểm tra trình độ văn hóa, trình độ nhận thức. Tôi không hiểu có bao nhiêu nước trên thế giới chia ra các khối A,B,C,D... như ở nước ta hay không?

- Không riêng gì ngành Sử học mà tất

cả các ngành khoa học cơ bản khác hiện rất ít thí sinh đăng ký dự thi đại học. Khoa học cơ bản là nền móng của các ngành kinh tế xã hội của một quốc gia. Chúng ta không cần thật đông sinh viên thi vào các ngành này, nhưng phải là những sinh viên ưu tú. Muốn vậy phải có chính sách đặc biệt cho các ngành khoa học cơ bản. Sinh viên các ngành này được miễn học phí, được học các thầy cô giáo thật sự giỏi giang, khi tốt nghiệp được ưu tiên phân công về các vị trí công tác thích hợp... Các viện, trung tâm nghiên cứu khoa học cơ bản phải được xây dựng tập trung với mức đầu tư không thua kém các nước trong khu vực (Trung Quốc, Thái Lan, Nhật Bản, Hàn Quốc...). Tại hầu hết các nước những viện Nghiên cứu này đều nằm trong các trường đại học lớn, ta rất nghèo tại sao lại tách rời ra cho lãng phí?

- Sự kiện học sinh có điểm rất thấp khi thi môn Lịch sử không chỉ xảy ra trong năm nay mà đã diễn ra trong nhiều năm qua. Việc chần hững giáo dục theo tôi không thể chậm trễ hơn nữa. Điều quan trọng không phải là sách giáo khoa mà là chương trình chuẩn quốc gia cho từng môn học. Chương trình đó phải không chênh lệch quá nhiều so với tinh thần của chương trình ở các nước có nền giáo dục phát triển. Chuyện sách giáo khoa không quan trọng khi đã có chương trình chuẩn hợp lý. Rất nhiều nước việc soạn và in sách giáo khoa là chuyện của các nhóm chuyên gia và của các nhà xuất bản. Nhà nước lẽ ra không cần tốn một đồng nào về chuyện này. Chuyện tập trung xây dựng một chương trình chuẩn thật hợp lý đâu có quá khó trong thời đại hội nhập quốc tế như hiện nay. Tôi đề nghị giao cho các Hội khoa học chuyên ngành với sự cộng tác của các nhà giáo có kinh nghiệm dày dặn ở bậc phổ thông. Nhà nước chỉ cần bỏ kinh phí (không bao nhiêu) cho việc mua (hoặc xin) chương trình các môn học phổ thông của những nước có nền giáo dục phát triển hoặc có hoàn cảnh tương tự như nước ta. Tại sao phải đợi đến năm 2015 mới bắt đầu lo tới câu chuyện khá đơn giản và hết sức quan trọng này?